

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto K 4.— za pol leta „ 2.— za četrť leta „ 1.—

Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. List se pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri gospodu Novak-u na velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vratice, če se natisne enkrat, po 15 h, dvakrat 25 h, trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo do srede popoldne.

Štev. 34.

V Mariboru, dne 22. avgusta 1901.

Tečaj XXXV.

Naša politika.

Te vrstice pišemo neposredno pred zapnim shodom v Mariboru. Ne vemo še, kako se bo obnesel shod, tudi ne vemo, kaj bo vse prišlo na dnevni red, — na razposlanih povabilih to ni povedano. Vendar nam silijo ob tej priliki nekatere misli v pero, ki se tičejo naše slovensko-štajerske politike.

Rodoljubi vseh stanov čutijo, da so sedanje razmere na Štajerskem za Slovence sila hude, da treba nekaj storiti in sicer stori hitro, odločno in premišljeno. Naša politika je bila doslej večkrat podobna ladiji brez vesla; posamezni časnikarji in politiki so tavalili večkrat sem in tje, dočim so naši močni nasprotniki delali vstrajno, složno, po gotovem načrtu in za gotove cilje.

Naj se torej naši politiki enkrat določi gotov načrt in pravec. Vodilo pri tem pa ne smejo biti kake časnikarske sanjarije, našemu ljudstvu tuje in škodljive misli, ampak pravec naši politiki se mora povzeti iz mišljenja in čutenja, iz mesa in krvi, iz dejanskih razmer našega ljudstva. Naše ljudstvo je pa v svojem jedru zvesto udano krščansko-katoliški veri. Neovržno dejstvo je, da na Štajerskem ravno tam gineva stara slovenska poštenost, gmotno blagostanje in narodnost, kjer ljudje zapuščajo zdrava krščanska načela. Razuzdanost, zapravljivost, narodno odpadništvo raste tem bolj, čim bolj se ljudje odtujujejo krščanstvu. Zatorej naša politika mora spoštovati krščansko mišljenje in poštenost našega ljudstva, ne pa razdirati te najtrdnjše podlage.

Naša politika mora iti dalje za tem, da Slovenec ostane gospodar na svojem domu. Ni dovolj, da se tu in tam izposluje kaka podpora pri ministru, ampak naše gospodarstvo samo se mora povzdigniti. Z modro gospodarsko organizacijo naj se uči ljudstvo umnega kmetijstva, varčnosti, vzajemnosti, podjetnosti. Isto velja tudi za obrtni in trgovski stan. Naša politika ne sme biti samo za eden ali drug stan, ampak primerno za vse skupaj. Vsakemu svoje! Za našo gospodarsko organizacijo je treba enotnega načrta in zanesljivega vodstva, da ne bodemo kakor muha brez glave. Naši izobraženi rodoljubi naj nesebično in resno proučavajo razne stroke narodnega gospodarstva, ne pa da s surovimi dopisi ščuvajo stan proti stanu.

Veliko dela, vstrajnosti in požrtvovalnosti tirja naša politika v narodnostnem oziru. V narodnem oziru nam je zlobni nasprotnik zadnji čas dal občutljivih udarcev. S političnimi društvi, s poljuznimi episi in shodi bo treba buditi naše ljudstvo, da se zave svojih političnih in narodnih pravic. Pa tudi naši inteligenci ali razumnistvu moramo tu povedati trdo resnico. Mnogokrat je najti več narodnega navdušenja in prepričanja v borni kmetijski hiši kakor pa v gospodskem domu omikanih Slovencev. Ko bi zadnjih 50 let vsi naši omikani rodoljubi storili pri svojih ženah in otrokih svojo narodno dolžnost, ne bi imeli danes toliko odpadnikov in ljutih sovražnikov ravno med tistimi, ki so sinovi navdušenih slovenskih narodnjakov.

Odločno pa moramo obsojati ono ščuvanje, ki zadnji čas sem iz Kranjskega sika svoj gadji strup. Naravno je, da so ljudje različnega mišljenja, in pri vseh narodih so bile in še so različne politične stranke, toda vsaka stranka mora v svojem boju ostati v mejah resnice, poštenja, dostojnosti ter ljudski blagor višje ceniti kakor svoje strankarstvo. V stari rimski državi sta se kavsali med seboj ljudska in plemenitaška ali patricijska stranka, pa kjer je šlo za skupni blagor domovine in kjer je bila nevarnost, so bili edini kakor eden mož. Na Slovenskem pa se dobijo ljudje, ki so vrgli od sebe vse poštenje, katerim je paganstvo (ajdovstvo) ljubše kakor krščanstvo, ljudje, ki niso za narod nič storili in nič trpeli, ki pa hočejo razdreti vse, prodati slovensko ljudstvo tudi najhujšemu sovragu, ki bi se zvezali tudi s Turkom zoper lastne brate, ako ne gre vse po njihovi sprijeti volji. Žalostno je, pa resnica, da med tistimi slovenskimi sinovi, ki prisegajo na kranjski «Narod» pa na «Rodoljuba» in pa med našimi narodnimi sovražniki že obstoji zveza. Nemški listi pišejo sovražno zoper naše zaslužne rodoljube, in ravno tako tudi «Narod» in «Rodoljub». Ptujski «Štajerc» ponatiskuje članke iz «Rodoljuba» in «Narod» hvali «Štajerca» kot izvrsten list; ravno tako «Celjska vahta» zajema iz «Naroda», «Narod» pa iz nje. Zagrizeni nemški listi nimajo nikdar žale besede zoper liberalce pri «Narodu» in «Rodoljubu», pač pa izlivajo svoj srd na slovensko duhovščino, na naše poslance in druge zaslužne može. V ogromni večini je slovensko štajer-

Listek.

Snubitev in ženitev.

Poslovenil Ivan Vu—k.

Kmet Anže, kateri si ni privoščil jesti ne spanja, temveč delal od zore do mraka, od mraka do dne in spravljal bogastvo na kup, bil je suh, slaboten možiček.

Po ženini smrti se je preselil v majhno hišico zunaj vasi ter tam životaril s svojo deklo Mico, katera je služila že 20 let, pa navzlic temu si ni mogla pri tem skopuhu ničesar prihraniti.

Nekega dne je popravljaj plot zraven potoka, kateri je tekel mimo hiše. Po nepredvidnosti mu je padla sekira v vodo. Hitro se stegne ponjo, ker pa je bil neroden, zgubil je ravnotežje ter padel v dokaj globoko vodo.

Krik je privabil Mico. Ko vidi potapljačočega se gospodarja, skoči za njim ter ga srečno privleče na breg. Ko Anže zopet pride nekoliko k sebi, se Mica od veselja razjoče, da je njen gospodar zopet oživel.

«Oh», vsklikne, «kako sem vesela, da se niste utopili».

Anže, veseleč se novega življenja, začne tarnati, da mu je sekira v vodi ostala. Mica hoče skočiti ponjo, a on jo prime, rekoč: «Hvala Bogu, da sem le jaz rešen, sekira

naj le ostane, kjer je! Da si me iz vode rešila, sem ti zelo hvaležen, pa tudi darilo ti ne odide.»

Po večerji izvleče Anže možnjo iz kota, kjer jo je imel zakopano. Pokliče Mico in z veliko težavo in britkostjo ji poda dve kroni rekoč:

«Tukaj, Mica, je obljubljeni darilo; dobro obrni ta denar. Najboljše bo, ako si kupiš srečko, s katero dobiš 100.000 kron, ako zadeneš. — — — — —»

Prvokrat je bil Anže tako potraten in vse njegove misli visele so od sedaj na srečki. Rad bi vedel usodo svojih kron ter je pri vsaki priložnosti poprašal Mico, če je že kupila srečko.

«Še ne», odgovorila mu je vsakokrat ona.

Nekega dne, ko ji je že presedalo vedno spraševanje gospodarjevo, reče:

«Da, srečko sem že kupila.»

«Re—es? In kakšno številko?»

«Številko štiriintrideset.»

«Prav dobro», odgovori Anže in ponovi večkrat zaporedoma številko, da bi si jo bolje zapomnil. «Le pazi, da je ne izgubiš.»

«O, le brez skrbi bodite.»

«Ako pa se znabiti bojiš, da jo izgubiš, potem — — —.»

«Kaj?»

«Potem jo daj meni, da jo zaprem v omaro.»

«Ni se treba bati, — jaz je gotovo ne izgubim.»

Tako je tekel dan za dnevom. Jedlo se je v naglici, kaj malega, kakor poprej, spalo malo, delalo pa veliko.

Anže je skoraj pozabil na srečko, ko necega dne pri brivcu zagleda časnik, na katerem je stalo z velikimi črkami zapisano:

«Glavni dobitek, številka štiriintrideset, dobi 100.000 kron.»

Anže od veselja vsklikne in skoči raz stol tako naglo, da bi ga brivec skoro vrezal.

«Kaj se je zgodilo, Anže?» vpraša ga brivec.

«Nič, nič», sili se z mirnim glasom govoriti.

Potem zbrise očali, vzame časnik in bere še enkrat iste vrstice. Brez dvojbe, številka štiriintrideset, Micina srečka. Vrže časnik na mizo ter hiti domov, kjer ga Mica že čaka z zajutrekom. Dasiravno ni bilo mnogo, kakor nekaj sira in orehov, ne more ničesar jesti.

«Kaj vam je?» vpraša Mica skrbno.

«Meni? Celo nič.»

«Ste morebiti bolni?»

«Ne, ako ti že enkrat rečem, da mi nič ni, potem me pusti pri miru», reče nevoljen.

sko ljudstvo odobrilo izstop iz graškega dež. zbora. In kdo je zdaj proti temu? Nemški listi pa «Narod» in «Rodoljub». Če bi pa bili naši poslanci šli v Gradec, potem bi «Narodu» zopet ne bilo prav in bi jim gotovo očitali izdajstvo. Nemški listi srdito napadajo naše duhovništvo, da dela za slovensčino, «Narod» pa in «Rodoljub» enkrat pišeta, da v politiki nič ne delajo duhovniki, drugokrat, da se ne smejo mešati v politiko, tretjkrat da bi morali delati, potem pa zopet, da preveč delajo.

Vsak pošten človek mora naši duhovščini spričevanje dati, da je svojo narodno dolžnost vedno izpolnjevala. S tem izpolnjuje le svojo dolžnost, ker vsak pošten človek mora za svoje ljudstvo delati in trpeti. Duhovščina zato ne pričakuje nikakšnega plačila in ga tudi nima, razven grdo psovanje in obrekovanje od vseh strani. Slovenska duhovščina bo pa tudi naprej nesebično sodelovala vzajemno z drugimi stanovci v prosep našega tlačenega naroda, ker to zahteva večna in nepodkupljiva pravica. Tudi duhovnik je človek, je državljani, in se je več šolal, kakor kak propadli kričač ali «Narodov» dopisun. Tu se ne gre za nadvlado ali gospodstvo, ampak kdor bo več delal in več trpel za narod, temu čast! Edino trezna in zdrava bo naša politika, ako složno primejo za delo vsi, kateregakoli stanu so, katerim je res do dela in do blaginje slovenskega ljudstva.

«Slov. Narod» v št. 188 naše staro geslo «Vse za vero, dom, cesarja» zaničljivo imenuje «plesnjivi žegen». A mi štajerski Slovenci smo to geslo sprejeli od našega Slovence in odločno protestiramo, da bi se kak «Narodov» kilavec norčeval iz tega.

Vkljub jezi «Narodovi» mi pričakujemo od shoda, da nam poda novih sredstev za narodno delo pod starim, dobro izkušenim nesebičnim geslom:

Vse za vero, dom, cesarja!

Politični ogled.

Ministri pri cesarju. Zadnje dni so naši in ogrski ministri drug drugemu odpirali vrata pri cesarju v Ištu. Prišli so pač čestitat vladarju za rojstni dan, a govorili so tudi važne reči o politiki. Na Ogrskem bo državni zbor v kratkem razpuščen in se gre za sedanje ministerstvo ter njegovo večino v zbornici. Pri nas pa so deželnozbornske volitve pred pragom in pa bliža se čas, ko bo treba sklicati državni zbor, katerega čaka veliko in važnih nalog.

Od sedaj je skrbno opazoval Mico. Ali morda zna, da je dobila 100.000 kron? Gotovo ne! Ne vedoč za svojo srečo, dela kakor prej mirno in zadovoljno, med tem ko Anže ne najde nikjer miru.

Nekega dne jo vpraša jecljaje:

»Ali je kaj novega, ljuba?«

»Drugega ni nič, kakor da je koklja izvalila piščeta!«

»Nisem se motil!« misli si sam pri sebi, ničesar ne zna, od te velike sreče. To je skoro nemogoče, da bi moje krone tako svoto prinesle.

Dnevi so tekli in tako je pretekel tudi teden, pa on ne upa Mici ničesar omeniti. Časnik prinese naznanilo, ako se po preteku treh mesecev dobički ne vzdignejo, pripadejo k loteriji nazaj.

Tudi to naznanilo je bral Anže. Ubožec ni mogel več jesti ne piti, še manj pa spati. Dvajsetkrat je hotel že Mici obstati, pa vedno mu nekaj usta zapira.

Nekega jutra hoče povedati, naj velja kar hoče. Ali kako začeti? Mici zapove zaklati kokoš in speči velik kos svinjetine. Med tem prinese tudi iz kleti, kjer je imel pod drvami zakopane steklenice vina. Nazadnje se da denar za kavo, sladkor, čaj, žganje in druge sladkarije.

Zakaj so Nemci na Moravskem »spravljivi«? V »Information« pišejo iz Olomuca kaj podučno o pravih vzrokih, ki silijo Nemce, da so ravno na Moravskem tako »spravljivi«. Čehi v Olomucu so namreč uveli bojkot proti nemškimi obrtnikom. In to tako uspešno, da so Nemci prišli do spoznanja, kako potrebno bi bilo, da se — sporazumejo s Čehi. Nemci uvidevajo, da bodo s tako taktiko najbolje varovali svoje in da napravijo konec češkim nadaljnim težnjam.

Car na Francozskem. Predsednik Loubet je povabil carja na velike vojaške vaje v Šampanjo. Car je vsprejel povabilo in dospe tja po morju ter se izkrca v Dunkerque. Predno se izkrca, ogledata si car in Loubet severno brodovje, ki vsprejeme carja, ko isti prispe v francozsko morje.

Vojna v južni Afriki. Iz novejših vesti je razvideti, da se je bojevanje v južni Afriki zopet osvežilo in svet se je začel zopet intenzivneje baviti z južnoafriškim bojem. Buri postajajo čim dalje tem drznejši in Angleži niso nikjer več na varnem pred Buri, ki so tu pa tam zopet oprijeli ofenzivo, t. j. začeli sami napadati angleške čete. Dne 17. t. m. so Buri zavzeli Bremersdorp, oplenili pošto in popolnoma pokončali vse mesto. Angleški listi poročajo, da odpor Burov v Oranju postaja vedno manjši in da mislijo svojo akcijo koncentrirati v Kapski koloniji, kjer bodo operirali burski poveljniki Delarey, Schmidt in Devet. Povdarjamo: tako poročajo angleški listi! — Lord Kitchener poroča zopet o neki jako čudni »zmagi« Angležev; pravi namreč, da je stotnik Wood s 150 možmi premagal kakih 600—800 Burov, da pa ni mogel izkoristiti te zmage in da je o retiriranju zgubil nekaj mož. Mi se le čudimo Angležem, čemu da imajo v južni Afriki proti peščici Burov tako veliko armado, ako more 150 Angležev premagati kar 800 Burov? Iz tega bi se dalo sklepati, da Angleži ne morejo premagati Burov samo radi tega, ker jih je, namreč Angležev — preveč. Drugič pa je ta »zmaga« uprav moderna, ker se ni dala izkoristiti in ker so zmagovalci po tako sijajni zmagi — retirirali.

Dopisi.

Iz Ormoža. (Političen shod pri Sv. Tomažu.) Shod je bil mnogoštevilno obiskan, — približno cenili smo okoli 800 udeležencev. — Sprejele so se jednoglasno naslednje resolucije:

Mica si misli, da je gospodar izgubil pamet. In ko ji Anže še zapove, naj vzame stol in naj se vsede, bila je tega trdno prepričana, da se mu moti. Upreti se mu hoče z vso silo.

»Preveč imam dela, in tudi se ne spodobim sedeti zraven vas«, odvrne mu odločno.

»Vsedi se, ako ti rečem«, zapove nestrpljivo Anže.

Mica je slišala praviti, da se ne sme nespametnemu ustavljati, temveč mu izpolniti vsako željo. Brez ugovora sede tedaj na stol zraven njega.

»Vzemi, draga Mica, jej in pij, kar ti srce poželi!« govori Anže ter ji polaga najboljše kose na krožnik.

Molče južinata, kar pretrga Anže tihoto:

»Kaj misliš, Mica, je za me še dovolj časa, da se oženim?«

»Seveda še ni prepozno. Res ste že stari, a radi tega še močni in zdravi«, odgovori Mica.

»No, ako tako misliš, kakor govoriš in če si z menoj zadovoljna, se lahko poročiva. Kaj rečeš k temu?«

Ko je Mica pekla kokoš in svinjsko pečenko, mislila je vsakojake reči o gospodarju, a tega ni niti sanjala.

»Vi se le šalite«, reče po kratkem molku.

»Kaj še«, odgovori resno Anže, »star

I. Državnemu poslancu g. dr. Ploju izreka se na vspešnem delovanju, posebno da se je potegoval tudi za koristi ormoškega okraja, zahvala, ter se mu izreka popolno zaupanje. Zborovalci izražajo željo, da se slovenska delegacija v svrhu vspešnega delovanja v parlamentu združi v jeden klub.

II. Politično društvo «Sloga» uvažuje vzroke, kateri so povzročili izstop poslancev iz deželnega zbora, ter izreka z ozirom na to dr. Rosini in slovenskim poslancem zaupanje. — Vlada se pozivlja, da posreduje ter odstrani vse ovire in omogoči zopetni vstop slovenskih poslancev v deželni zbor.

III. Narodna enakopravnost naj se djanski izvrši s tem, da se nastavljajo na Spodnjem Štajerskem le uradniki zmožni slovenskega jezika, da se izdajajo dopisi in rešitve od političnih sodnijskih in davčnih uradov slovenskim strankam v slovenskem jeziku, da se napravijo na vseh javnih poslopih vsaj dvojezični napisi, da se končno napravijo dvojezični napisi na postajah ter se izklicujejo imena postaj tudi v slovenskem jeziku.

IV. Za slovenski Spodnji Štajar naj se ustanovi posebni oddelek deželnega šolskega sveta, posebni kulturni svet mesto skupne kmetijske družbe, naj se ustanovi končno posebni oddelek c. kr. namestnije ter se s tem dejstveno izvede želja Slovencev — proč od Gradca.

V. Slovenski poslanci naj vplivajo na to, da se ustanovi za slovenske pokrajine c. kr. nadsodišče in slovensko vseučilišče v Ljubljani.

VI. Vlada se pozivlja, da skrči vojaško prezentno službo na dve leti.

VII. Učiteljske plače na ljudskih in meščanskih šolah naj se uredijo primerno istim državnih uradnikov od XI. do VIII. plačilne vrste.

VIII. Ker se občinskim predstojništvom nalagajo vedno večja bremena v prenešenem delokrogu ter se je v zadnjem času izročilo istim tudi dostavljanje uradnih pisem, ne da bi se njim dala za to kaka odškodnina, pozivlja se c. kr. vlada, da se občinska predstojništva za take posle primerno odškodujejo.

IX. C. kr. vlada se pozivlja, da nemudoma prekliče v izvršilni naredbi finančnega in justičnega ministerstva dne 21. junija 1901 k postavi dne 18. junija 1901, št. 74 d. z. v členu 32 navedeno določbo, da se morajo pristojbine od nepremičnin, katere se niso tekom 30 dni vplačale, takoj in brez izjeme vknjižiti, ker narastejo s tem strankam nepotrebni stroški vknjižbe in svoječasnega brisa,

sem, nimam žene ne otrok, sam živeti nočem več. Potem me tudi še veže hvaležnost, da si me rešila iz vode.«

Mica ni vedela, ali sanja ali bedi, nazadnje pa le reče k vsemu »da«, da ne bi starega razžalila.

Kmalu potem bila sta zaročenca mož in žena.

Komaj sta prišla iz cerkve domov, vpraša Anže ženo glasno se smeja:

»No, Mica, kje imaš tvojo srečko?«

»Kakšno srečko?«

»No, tisto loterijsko, številka 34.«

»Ne razumim te — —.«

»E, ti znaš prav dobro — —, reče neprijazno, »srečko, katero si za dve kroni kupila, ki sem ti ju jaz daroval.

Žena se glasno nasmeje.

»Oh, tisti dve kroni«, začne jecljaje.

»Veš kaj, jaz sem večkrat slišala, da se pri loteriji malokdaj kaj dobi — — — to zimo bilo pa je zelo mrzlo — —.«

»No — — — in?« jeclja Anže bled kakor stena.

»In namesto srečke kupila sem kožuhove čizme — — — Celó zimo me ni nič zeblo v njih. Smeš mi verjeti.« — — — — —